

oli tässäkin suhteessa "Lintukoto" verrattuna esimerkiksi Sykiälän, Liikolan ja KS:n kyliin, puhumattakaan naapuripitäjien lahjoitusmaatalonpojista tuona ai-kanä. Pitkät matkat "barštšinaa ropottamaan", eli veropäivätöitä tekemään oli tietenkin rasittavaa, mutta niinhän veronmaksu on aina ollut. Kirjallisuuden perusteella voisi päätellä, että koska siellä ei kovin paljon ole mainintoja UK:n ja varsinkaan Hämeen osalta lahjoitusmaa-ajan epäkohdista, päinvastoin kuin Muolaan ja KN:n, niin se on ollut joten kuten siedettävää. Ainoastaan veron määrästä ja metsänkäyttökiellosta on valitettu asetehtaan periessä enemmän päivätyveroja kuin mitä verorevision mukaan olisi saanut. Omien metsiensä, joista talonpojat maksoivat veroa, käyttökielto loukkasi syvästi heitä.

Metsien kättökielto aiheutti myös sen, ettei siellä syntynyt sahateollisuutta kuin vasta lahjoitusmaa-ajan jälkeen, paitsi Vammeljoen rannalla 1750-luvulla toimintansa aloittanut Taliolan Saha ja Mylly, joka joutui kuitenkin hakkuukiellon takia lopettamaan toimintansa 1700-luvun lopulla. Asetehtaan isännöidessä maita ja metsiä, olivat halonhakkuu ja hiilenpoltto asetehtaalalle ainoita puunjalostus muotoja.

Ammatin harjoittajia*

Jo ennen sahatoiminnan aloittamista Joonas Määttänen osteli metsiä ja maita, kävi halkokauppaa Pietariin ja 1882 syksyisellä Pietarin reissulla hankki tavarat kaupan aloittamista varten ja rakensi sittemmin komean liike- ja asuinrakennuksen Hämeeseen. 1928 muuttivat Veljekset Määttänen Oy kaupan KJ:n asemalle, Taavetin ryhtyessä kauppiaaksi.

Hämeessä oli myös E Hokkasen kauppa Rintkalla, jossa toimi sittemmin Halilan Osuuskaupan Hämeenkyllän myymälä, jonka hoitajana toimi Juho Joonaksenpoika Määttänen, Juonekse-Juho. Hän hukkuu Suulajärven jäihin 15.12.1928, jonka jälkeen myymälänhoitajaksi tuli Vihtori Kesäläinen. Rintkalla sijaitsi myös Kanneljärven Kauppa Oy:n myymälä hoitajanaan Toivo Pakkanen. Yläkyllässä oli Ville Huuuhkan kauppa.

Hämeenkyllän postitoimisto oli aluksi Anti-Helenan omistamassa huvilassa Häme #5-6:n mailla Rintkalta etelään. (Antin-Helena oli Helena Määttänen os Iivonen, isoäitini Maijastiinan serkku). Vihtori Kesäläisen tultua Halilan Osuuskaupan myymälänhoitajaksi Rintkalle, siirtyi postitoimisto sinne Kesäläisen vaimon, Ainon hoitoon. Posti-Paavona tunnettu Paavo Määttänen Määtsemäeltä, kuljetti postit KJ:n asemalta Hämeenkyllän postitoimistolle lähes 20 vuotta.

Hyvänä räätälinä toimi Johannes Määttänen Määtsemäellä. Hänen isänsä Yrjö oli myöskin räätäli. Johanneksella oli apulaisia ja oppipokia työssä. Hän siirtyi myöhemmin Tampereelle vaatTurimestariksi.

Ville Juvonen - Riika-Ville - Määtsemäeltä oli tunnettu veneenveistäjä ja Joonas Reiman Yläkyllästä hyvänä puuastioiden ja pärekorien tekijänä.

Pajoja ja seppiä on aikojen kuluessa ollut useampia. Yläkyllässä Nikodemus, Herman ja Ville Kakko. Heikkiläisten ahon laidassa, Väärälläsillalla, (1:20 000 kartassa Heikkilä), oli 1850 paikkeilla perustettu paja, jossa seppinä toimi Israel ja Adam Määttänen (Adam oli sahatoiminnan aloittaneen Joonas Määttäsen isä ja Israel setä). Heidän kuolemansa jälkeen jatkoi seppänä pajassa Ilmajoelta Pohjanmaalta muuttanut Hautamäki, joka toi Kyrönjokilaaksosta uuden piittömän sirppimallin. Paja purettiin 1900-luvun alussa.

Hyrilässä oli Sepä-Jaakon paja, jossa kalkuttelivat Jaakon lisäksi Ierikka, joka oli erikoistunut "resoolkärrilöihe tekkoo", sekä Ierikan pojat Mikko ja Matti, jotka jatkoivat seppän ammattia pajoissaan.

* Ammatinharjoittajista lisää sivulla 3.17